

ПОЛІТИЧНИЙ ІНТЕРЕС: СУТЬ ТА ІСТОРИЧНІ ФОРМИ ВИЗНАЧЕННЯ

Постановка проблеми: зважаючи на загальну вживаність понять інтерес, політичний інтерес, їх роль як в політичній системі, так і на рівні міжособистісних відносин й суспільства загалом, а з іншого боку – браком ґрунтовних досліджень, що внесли б ясність в розуміння їх суті, зокрема, в політології, як, на нашу думку, існує необхідність ґрунтовного дослідження історії формування змісту цих понять, перш за все – поняття інтересу.

Аналіз досліджень і постановка завдань: проаналізувавши матеріали в руслі запропонованої проблематики, ми прийшли до висновку, що в даному дослідженні нами буде зроблено основний акцент на процесі формування змісту поняття інтерес в історії філософії. На наш погляд, це дасть нам можливість більш ґрунтовно підійти до аналізу поняття інтерес.

З огляду на те, що політичний інтерес є одним з видів інтересу, виконання поставлених завдань створить необхідні умови для з'ясування суті поняття політичний інтерес, його місця, ролі і взаємозв'язку, як на рівні індивіда, так й на рівні політичної системи і суспільства загалом.

„Це одне з тих слів які не можуть бути визначені звичним способом, не маючи більш високої родової віднесеності (not having superior genus)” [18].

Дана цитата англійського філософа І.Бентама, як на наш погляд, досить вдало окреслює проблему в підходах до визначення поняття інтерес, зокрема, у філософії. Адже в даній частині нашої роботи ми спробуємо певним чином дослідити і проаналізувати розвиток власне підходів до розуміння змісту поняття інтерес, його суті, як в історії так і на сучасному етапі, з метою скласти якомога ціліснішу картину. Однак з огляду на значний обсяг матеріалу, нами будуть розглянуті лише ті підходи, які на наш погляд, є найбільш актуальними в руслі нашої проблематики.

Отже повертаючись до слів І.Бентама, вартує відзначити, що причина неможливості визначення звичним способом, криється в тому, що інтерес входить в число максимально широких, як правило сутнісно оспорюваних понять (варто, як на нашу думку, тут зазначити, що ідея сутнісно оспорюваних понять була запропонована У.Геллі, а згодом розвинута іншими дослідниками (рос. мовою див.: Т.Болл *Власть „Поліс, 1995, №5*). Важливо також, як на наш погляд, зазначити, що сутнісна оспорювальність пов'язана з виділенням особливого типу високо узагальнених понять, які в свою чергу не допускають не тільки термінологізації (встановлення жорстко обмеженого значення, операційної непротиворечивості використання в певних областях діяльності і ситуаціях), а також хоча б деякої надійної конвенціалізації змісту (нормативної чи прагматичної згоди в межах значення слова), але напроти, принципово на постійне генерування нових смислів, визначаючих розгортання дискурсу і контекстами, а відсутність більш високої віднесеності – що родовий концепт залишається словесно не виражений. Окрім цього, як зазначає російський дослідник М.Льїн : „цей концепт фундаментально і сутнісно оспорювальний” [9].

Можливо ці та низка інших причин спричинились до того, що на відміну від психології в філософії є, як на наш погляд, порівняно мало ґрунтовних досліджень проблеми визначення змісту поняття інтерес, незважаючи на його популярність у використанні. З огляду на ту частину проаналізованої нами літератури можна відзначити радше невеличкі роздуми щодо проблеми визначення суті поняття інтерес в контексті певної проблематики. В іншому випадку дійти

розуміння суті поняття інтерес в тому чи іншому дослідженні можна лише шляхом аналізу всього спектру використання вказаного поняття.

Отже загально прийнятою є думка, що сучасне слово інтерес походить від латинського „Interest”, що в перекладі означає – має значення, важливо [21].

На думку ж російського дослідника М.Льїна корені потрібно шукати в латинському дієслові „intersum”, який дослівно означає – „бути між”. Інші його додаткові значення включали „різнитись, відрізнятись” (нерідко в безособових конструкціях) і „суттєво, важливо”[10]. Використовуваний в даних безособових зворотах форми інфінітиву (interesse) або третьої особи (interest) стали з часом вербальною основою для утворення лексикоконцепта „інтерес”.

Як на наш погляд в даному випадку можна прослідкувати певний взаємозв'язок з запропонованим нами підходом до розуміння суті поняття інтерес – в якому інтерес розглядається як спосіб раціоналізації потреб [14]. Адже однією з ознак інтересу є те, що він знаходиться між потребою і об'єктом її задоволення. Безумовно виникнення певних інтересів стосовно чогось вказує на важливість об'єкту на який спрямований інтерес в процесі задоволення певних потреб індивіда. Однак заради об'єктивності варто також зазначити що той зміст, який ми зараз вкладаємо в слово інтерес, відрізняється від першопочаткового. Найбільш близьке до сучасного розуміння можна знайти в максимумі Цицерона : „ Interest omnium recte facere” (наслідування нормам – суть загального блага, дослівно - „важливо всім вірно чинити”). Лише на зорі нового часу починає з'являтися сучасне розуміння поняття інтересу.

Розглядаючи поняття інтерес, в попередній роботі, ми вказували на неодмінну його складову – ціль, обґрунтовуючи це зокрема тим, що, будучи продуктом розумової діяльності, будь-який інтерес не існує без цілі, з огляду на його функціональне призначення [14]. Тож, на наш погляд цілком слушною є думка російського дослідника М.Льїна, що особливо значному впливу на формування змістового простору слова інтерес потрібно завдячувати контрапункту двох тенденцій – центробіжної і відцентрової [11]. Відцентрова тенденція пов'язана з виникаючим етатизмом в політиці і класицизмом в культурі, відцентрова – етатизмом імперським і корпоративним, а також культурними явищами бароко. Етатистська тенденція, на його думку, переважно приваблювала націонал-імперців, які „модернізувалися” (прихильників нових імперій – перш за все Англії і Франції), вона поставала як жорсткоцентралізаторська, відповідаючи класичним смакам (позитивний раціоналізм). Її математичний символ – непорушні Декартові координати. Розум загалом і державний розрахунок зокрема – це цілком природне для етатистів лексико-концептне оформлення основи політичної дії і ціледосягання загалом. Протилежна по суті антиетатистська тенденція приваблювала, на його думку, різноманітний підбір прихильників. Сюди потрапили, як анархісти так і нетерплячі ультра-модерністи, як контрреформістські прихильники старих ідеалів Вселенської церкви і Християнської імперії, так і реформістські секти. Антиетатистська тенденція співзвучна барочним смакам та децентралізаторським тенденціям (негативний раціоналізм, який переходить часом в ірраціоналізм). Її математичний символ – математична функція і перш за все диференціал. Рухливість, динаміка, відмінність, а тому і інтерес – складають основний пафос бароко і властиве йому світосприйняття. Нагадаємо, що першопочатково семантичний розвиток слова інтерес будується навколо „осердя” як диференціала між двома змінними. Рух душі, переміна душевних станів (від незадоволення до задоволення) розуміються як інтерес – ось природні лексикоконцептні форми для борочно-антиетатистської тенденції концептуалізації основи ціледосягання. Характерно, що антиетатистські і барочні тенденції були особливо сильними там, де абсолютизму протидіяли або потужні пан-католицькі устремління контрреформації або енергійні дії протестантських сект. Так найбільшу протидію політиці державного розрахунку у Франції здійснювали перш за все ультра католицькі ідеології, затаврувавши таку політику, як ”пекельний розрахунок”. В свою чергу гугеноти також намагались дистанціюватись від політики державного розрахунку, вважаючи за краще концептуалізувати основи ціледосягання на кшталт голландських і англійських протестантів в термінах інтересу. Для прикладу одним з вождів гугенотів було сформульовано чітку максимуму: „державний розрахунок є нічим іншим як розрахунком інтересу”[11]. Загалом ми погоджуємося з думкою, що таке

відношення з боку протестантизму до лексико концепту поняття інтерес є закономірним, адже інтерес як диференціал між кожною дією окремої людини і вищої правдою і всемогутністю – органічно відповідав протестантській етиці і духу капіталізму. Саме інтерес став основою політичного дискурсу Нідерландів. Один з найвпливовіших голландських політиків ХУІІ ст. Ян де Віт чітко розрізняв інтереси різних типів та ступенів складності. Наприклад, він писав, що володарі „мають свої особливі інтереси, які відрізняються від інтересів держави і тим самим входять в протиріччя з всезагальним благом” [11].

Заради об’єктивності потрібно, як на наш погляд, зазначити, що хоча боротьба етатистської та антиетатистської тенденції отримала всезагальне розповсюдження, вони аж ніяк не вичерпали всю різноманітність політичної думки Європи. Фактично, їм протистояла лінія компромісу, вона мала цілком виражений прагматичний характер і чіткі риси реалізму, в тому числі була пов’язана з реалізмом в літературі і мистецтві. Досить переконливо, як на наш погляд, репрезентує компромісну, прагматичну лінію так званих політичних гуманістів Е.Тью: „Політичний гуманізм б’ється на двох фронтах, проти теологічного підходу і проти Левіафана, відкидаючи ідею, що закон є виявом або волі Господа, або владної волі, бо обидві є непроникними для людського розуму. Бог ревних католиків і „смертний” Бог етатистів здаються політичному гуманізму однаково небезпечними, бо і ті і інші намагаються утвердити мораль, принцип якої – воля замість розуму”[19].

Ототожнення державного розрахунку і державного інтересу [20], як на нашу думку, стало важливим моментом раціоналізації і об’єктивізації інтересу, визначивши в подальшому розвиток логіки даного поняття. Наприклад, у 1639 році виходить у світ книга Анрі де Рогана „Про інтереси правителів держав Європи”, яка відкривається формулою: „Володарі правлять народами, а інтерес – володарями.” Вождь бунтівної Ля Рошелі, який став прихильником Ришельє, далі пояснює, що цей інтерес є ніщо інше, як основа будь-якої політичної дії: знання цього інтересу визначає, як поведінку правителів, так і в тій же мірі поведінку народів.” Ця основа є високо узагальненою і незалежною від осіб і ситуацій: „Володар може помилятися, його радників можна підкупити, тільки інтерес нікуди не пропадає.” Ефективність використання цієї основи визначається ступенем її раціоналізованості: „Залежно від того, добре чи погано його (інтерес) розуміють – живуть і вмирають держави.” Інтерес є настільки універсальним, здатним відгукуватись на обставини часу і місця, що навіть імперська утаємниченість може з його допомогою раціоналізуватись: „І оскільки ціль інтересу є завжди ріст, або і крайньому разі збереження, то для цього треба, щоб інтерес відповідав часові”[12].

Англія – тут політичний дискурс до 40-х років ХУІІ ст. насичений висловами: public interest, common weal, common good, salus popoli та ін. Більше того, вони не тільки отримують поширення, але і міцно вкорінюються в політичну лексику, зокрема, ідея суспільного інтересу (public interest), як сукупність інтересів, які утворюють громадянське суспільство індивідів, а також як узагальнене благо громадянського суспільства (common good). Цей лексико концепт, ставши пізніше ключовим поняттям для прихильників парламентаризму, досить чітко пов’язувався з загальним або здоровим глуздом і протиставлявся державному розрахунку концептуалізованому урядом в термінах прерогативи [12]. З суспільним інтересом перш за все пов’язувалась воля індивідів добиватись реалізації своїх власних цілей у внутрішньополітичному житті без обмежень зі сторони уряду, який керується державною необхідністю і пріоритетами зовнішньої політики, що в теоретичній формі відобразилось в Локквській моделі поділу влад з виділенням особливої федеральної влади. Прикладом того, наскільки сам термін інтерес став популярним в політичному житті, може служити зразок звинувачення, висунутого королю Карлу з врахуванням опозиції суспільного і приватного інтересу. Зокрема, його звинуватили: „у проведенні і утвердженні особистого інтересу свавілля (personal interest of will), влади і мнимої прерогативи для себе і своєї сім’ї на шкоду суспільному інтересу, всезагальній правді, свободі і миру людей нашої нації”[2].

На теренах сучасних України і Росії вперше слово інтерес почало з’являтися в епоху Петра І, коли особливо активно, хоча поки що суто зовнішньо, відбувалось засвоєння окремих іноземних

слів та словосполучень. Зокрема, державний інтерес тут зводився виключно до інтересу монарха. Тут, на відміну від Європи, інтерес розумівся надто вузько і досить таки поверхнево.

Ми вже зазначили, що особливий вплив на формування підходів до розуміння інтересу мав період Нового часу. Причин цьому є декілька. Одна з основних криється в специфіці природи періоду Нового часу в історії Європи: „Світ середньовіччя – нерозчленовано цілісний, бо є лише виявом тотальності Бога, тоді ж, коли Новий час починає проробляти експерименти інколи навіть, як у Н.Макіавеллі, надмірного препарування дійсності, розкладання її в нескінченний ряд дрібниць, що становлять сенс цілісності і є більш важливими для людини, аніж сама цілісність, бо саме вони створюють повноту повсякденного буття, його аксіологічний ряд” [3].

Розум, інтелект – саме вони в Новий час набувають особливого значення в процесі пізнання дійсності. Саме на них починають все більше і більше робити ставку. Безумовно, це не могло не позначитись на розвиткові поняття інтерес, який, як вже було сказано, є виключно продуктом нашої розумової діяльності. Розум завжди схильний ділити, розкладати на складові. Подібним чином й інтерес є своєрідним моментом розділення, відділення одного від іншого – це мені цікаво, а це – ні. „Розум веде до можливості усвідомлювати свої переваги над іншими, тобто до егоїзму, а підтверджуюча основа такої зверхності – приватна власність - до субстанційного усвідомлення переваг нерівності в суспільстві – можливості пригнічення однієї частини суспільства іншою...Перший, хто відгородив ділянку землі, - зазначив Ж. Ж. Руссо, - придумав заявити „це – моє!” та знайшов людей досить простодушних, що тому повірили, були реальними засновниками громадянського суспільства. Від скількох злочинів, війн, вбивств, негараздів та жахів міг би вберегти рід людський той, хто витягнув би палі та засипав рів, вигукнув би до на себе подібного: „Остерігайтесь слухати цього брехуна, ви загинете, якщо забудете, що плоди землі для всіх, а вона сама – нічия”[4]. Подібним чином ми діємо на основі наших інтересів – відділяємо, відгороджуємо об’єкт нашого зацікавлення, недарма в суспільствах з розвинутим капіталізмом значна увага приділена саме теорії груп інтересів в політиці, конфлікт інтересів став звичною, загальнозрозумілою і загальноприйнятною справою: „У нас, в Америці, часто говорять, рахуючи це цілком природнім: „Це – конфлікт інтересів”. Так, людство стало жити в конфлікті інтересів, в боротьбі за інтерес і в боротьбі за існування. І якщо спробувати перебудуватись так, щоб знищити будь-який інтерес, то ми побачимо, що з такої перебудови виходить справжнє пекло. Тому, що без інтересу ніхто і нічого не може і не хоче робити, і „побудова раю на землі” тому перетворюється в суспільне самогубство”[7].

Ще одним аргументом на користь того, що інтерес нерозривно пов’язаний з нашим его, з розумовою діяльністю і функцією наших потреб в процесі їх задоволення, ми знайшли в роботах богословського спрямування: „І побачила жінка, що дерево добре на їжу, і придатне для очей, і пожадане... (Буття, 3, 6). Ось, що відбулось: „жадання, тобто егоїстичне, уособлено особистісне бажання вгамувати свою несподівану пристрасть любові до себе, до своєї насолоди „щоб набути знання”. Проснувся інтерес”[8].

Незважаючи на те, що інтерес існував з часу появи першої людини на цій землі, а якщо бути точнішими у християнському вимірі – з часу гріхопадіння людини, саме в Новий час, в який як ніколи раніше був напрацьований широкий спектр теорій раціоналістичного та ірраціоналістичного змісту як у філософії, так і у політичній думці, саме в Новий час чи не вперше стільки уваги приділяється власне феномену людини. Звідси початок персоніфікації історії та культури, звідси пошуки модусу сутності держави за межами її історично-попередніх домінаційних вимірів: Бог, влада, право, суспільство тощо. Єдиним модусом стала людина [5]. Світ став змінювальним, пізнаваним, раціонально осмисленим, людина починає бути суб’єктом дії. „Суб’єктивне – об’єктивне, об’єктивне ж суб’єктивне, так як суб’єкт є створіння Бога, об’єкт ж є творінням суб’єкта”[1]. Принагідно згадаймо реформацію в католицизмі, зокрема, постать М. Лютера, який своїм підходом до категорії „віра” спробував поставити людину перед Богом, віч-на-віч з ним, як суб’єктом абсолютної активності і започатковуючої дії. Аналогічно з процесом переосмислення ролі людини, її впливу на суспільні процеси все більшої популярності в дослідженнях Нового часу набуває власне інтерес. Зокрема, саме у приватному інтересі Гоббс і

Локк відшукують першопричини в укладанні суспільної угоди. Усвідомлюючи той факт, що така різноплановість інтересів, потреб невпинно вестиме до конфлікту й неузгодженості, або ж, точніше, як у Гобса „війни всіх проти всіх”, теоретики Нового часу шукають можливості врегулювання цих інтересів, розуміючи що за такого стану речей, фактично, опиняється під загрозою будь-яке здійснення свободи як на індивідуальному рівні, так і на рівні груп. Тож інтерес стає не тільки одним з системозапочатковуючих елементів будь-якого суспільного утворення, він є тим, без чого не обходиться ні один індивід в процесі своєї діяльності. Зокрема, на думку Гегеля, саме з допомогою інтересу здійснюється перехід від суб’єктивного до об’єктивного, він визначає інтерес як зміст тих устремлінь, на задоволення яких спрямована діяльність суб’єкта, Діяльність є головним визначенням суб’єкту, завдяки їй здійснюється перехід суб’єктивного в об’єктивне. Отож інтерес закінчується, відповідно, певною об’єктивною справою і втілюється у ній. Інтерес є моментом суб’єктивної одиничності і її діяльності, яка втілюється у всякій справі. Тому ніщо не здійснюється поза інтересом [6].

Як на нашу думку, такий підхід до розуміння інтересу німецьким філософом є ще одним підтвердженням істинності запропонованого нами підходу до розуміння поняття інтерес – як функціонального продовження потреб з метою їх задоволення.

Ще одним обґрунтуванням факту такого спалаху уваги до поняття інтересу в Новий час є специфіка того періоду, зокрема, М.Хайдеггер вбачає її в новизні, яка розуміється не історично, а сутнісно. Себто Новий час не тому новий, що перед ним був старий, а через те, що цей час завжди мусить бути новим [3]. Причина цього криється в тому, що об’єктом досліджень Нового часу вже не є якісь виключно статичні величини, предмети, а, власне, відносини з усією повнотою їх змін і видозмін. За таких обставин, природно, інтерес набуває значної популярності у політико-філософських трактатах Нового часу, однією з основних цілей яких було вирішення проблеми впорядкування всієї різноманітності інтересів в суспільстві. Розуміючи, що: „Ціль не в умертвінні его – і не тільки тому, що воно все одно не загине, але по тій причині, що воно надає нам форму. Ліпше ж навчитись жити разом з ним, спробувати стати господарем его-функцій, щоб це геніальне начало перестало володіти нами”[15].

Природно, інтерес, будучи безпосереднім породженням нашого его, вимагає певного контролю, осмислення його ролі, функції в нашому житті, в житті соціуму. Вартувало знайти те, що б стримувало й впорядковувало, певною мірою, бажання задовольнити наші его-інтереси, те, що б дало можливість компромісу. Таким чином, в теоріях Нового часу почався пошук того, що б залишалось цінним для усіх носіїв інтересів, те, що було б точкою дотику, а, отже, й можливістю компромісу. В значній мірі такою цінністю стала свобода, саме заради її збереження обґрунтовується необхідність створення держави, громадянського суспільства. Однак сама свобода розуміється по-різному, звідси й різні підходи до способів її забезпечення в політичних теоріях Нового часу. Об’єднує те, що всі при цьому усвідомлюють її цінність і загрозу з боку наших егоїстичних інтересів. „Будь-яке примусове прийняття чужого буття виникає з розрахунку або страху, або взагалі в силу якого-небудь егоїстичного прагнення, а тому може бути тільки частковим, так як будь-який егоїстичний вияв є буття часткове, яке не охоплює всієї повноти буття.

Таким чином, разом з любов’ю і свобода є необхідною умовою повноти буття і максимальної досконалості. Тільки вільна істота може бути досконалою”[16].

Отже ми вийшли на поняття цінностей, відносно яких вибудовується наша внутрішня ієрархія потреб, а, значить, і інтересів. Тому, як на нашу думку, саме в царині цінностей варто шукати способи примирення наших інтересів з індивідуальною свободою кожного. Зокрема, І.Кант пропонує діяти так, щоб „ти завжди ставився до людства в своїй особі і в особі будь-кого іншого так само, як до мети і ніколи не ставитись до іншого, як до засобу” [13]. Рівність, як рівноцінність – такий підхід і справді здатен значною мірою забезпечити індивідуальну свободу кожного, однак вартує, на наш погляд, відзначити, що такого плану відносини вимагають перегляду кожним власної ієрархії цінностей, лише за такої умови потреба у використанні іншого як засобу буде усунута автоматично.

Для досягнення компромісу інтересів двох індивідів, як на наш погляд, вартує завжди знайти щось третє, яке б стало точкою дотику для двох сторін. Цією точкою компромісу стають цінності, визнання, для прикладу, найвищою цінністю свободу, дає можливість розпочати діалог і прийти до певного розуміння в залежності, якого рангу цінності стають загально визнаними у міжособистісних відносинах („...в кожній з цих груп є свої відмінності за рангом: серед абсолютних самоцінностей всеохоплюючі стоять вище часткових; між всеохоплюючими цінностями первинні цінності – Бог-отець, Бог-син, Бог-Дух святий – стоять вище тварних цінностей”[17].) наскільки й суспільство, державні інститути є стабільними й ефективними, зокрема, в питанні врегулювання інтересів. Для наочності візьмемо усім відому систему координат Декарта. Точка „0”, це точка відліку, абсолютне неподільне число, першопричина – абсолют, себто первинна цінність. Виходячи з позиції цієї точки, досягається найвищий ступінь раціоналізації суспільних відносин, адже саме вона дає можливість зрозуміти і схопити цілісно всю ситуацію. Ніяка інша точка на цій системі не дає такої можливості. Виходячи саме з цієї позиції, можна досягти максимально можливого компромісу між всіма інтересами.

Отже, як на нашу думку, цінності відіграють вирішальну роль у процесі раціоналізації суспільних відносин на рівні політичного інтересу. Щодо інтересу політичного, то на наш погляд, політичним він стає на основі принципу який закладений в підході до політичних відносин як межовості взаємовідносин між економічною, ідеологічною, культурною і соціальною сферами суспільства (рис 1).

Рис 1 – Політичні відносини як межовість взаємовідносин між економічною, ідеологічною, культурною і соціальною сферами суспільства.

Такий підхід до політичної сфери, на наш погляд, дає змогу розглядати її як ту що є відмінною за своєю суттю від всіх інших сфер, однак перебуває у прямій взаємозалежності з ними, з огляду на те, що кількість взаємовідносин у середині цих сфер і між ними визначають її якісний склад. Відповідно інтерес політичний виник, як необхідність раціоналізувати, звести до спільного знаменника всю різноплановість інтересів в суспільстві. Тому вважаємо цілком закономірним

появу досить відомого виразу, що народ має владу на ту, на яку він заслуговує. Адже як бачимо з вищеподаного принципу, якість політичної сфери напряму залежить від взаємовідносин у інших сферах суспільства.

Такий підхід, на нашу думку, заслуговує більш детального аналізу й власне через це завданням наступної нашої роботи ми бачимо в обґрунтуванні вказаного принципу формування політичного інтересу й політичної сфери загалом. На наш погляд, це дасть нам можливість дещо по-іншому поглянути, зокрема на процеси, що відбуваються в політичному житті кожного суспільства, з точки зору причин, а не тільки наслідків. Практичне значення такої роботи, як на нашу думку, відображено у ще одному досить відомому вислові: „ хто відає причинами - той має владу”, що стосується науки то це можна перефразувати так:”хто відає причинами - той об’єктивний”.

1. Бердяев Н.А. Самопознание (опыт философской автобиографии). – М., 1990. – 92 с.
2. Gardiner S.D. The Constitutional Documents of the Puritan Revolution. – . Oxt.,1906. – 373р.
3. Денисенко В. Проблеми раціоналізму та ірраціоналізму в політичних теоріях Нового часу Європейської історії. – Львів., 1997. – 103с.
4. Денисенко В. Проблеми раціоналізму та ірраціоналізму в політичних теоріях Нового часу Європейської історії. – Львів., 1997. – 167-168с.
5. Денисенко В. Проблеми раціоналізму та ірраціоналізму в політичних теоріях Нового часу Європейської історії. – Львів., 1997. – 13с.
6. Енциклопедія філософських наук. М.. 1997. – Т. 3 –234с.
7. Епископ Василий Теория распада вселенной и вера Отцов. Капедокиское богословие – ключ к апологетике нашего времени. Апологетика XXI века. – М., 1996 – 58с.
8. Епископ Василий Теория распада вселенной и вера Отцов. Капедокиское богословие – ключ к апологетике нашего времени. Апологетика XXI века. – М., 1996 – 59с.
9. Ильин М.В. Слова и смыслы: интерес // Полис. – 1995. – № 2. – 100 с.
10. Ильин М.В. Слова и смыслы : интерес // Полис. – 1995. – № 2. – 101с.
11. Ильин М.В. Слова и смыслы : интерес // Полис. – 1995 – № 2. – 102 с.
12. Ильин М.В. Слова и смыслы : интерес // Полис. – 1995 № 2. – 103 с.
13. Кант И. Критика практического разума //Соч.:В 6 т. – М.,1965.-Т.4. Ч.1.– 270 с.
14. Коляса О.Я. Интерес як спосіб раціоналізації потреб.// Весник СевГТУ. Политология. – 2004. – № 52. – 94-105с.
15. Кэплен, Марианна. На полпути к вершине. Пер. с англ. К. Семенов. – К., 2002. – 73с.
16. Лосский Н. Ценность и бытие. – Харьков., 2000. – 44с.
17. Лосский Н. Ценность и бытие. – Харьков-Москва., 2000. – 91с.
18. Orth E.W. Interesse. I-II. IV-V. VII. – Geschichtliche Grundbegriffe. Historisches Lexicon zur politisch sozialen Sprache in Deutschland, Bd.3. Stuttgart, 1982. – 306s.
19. Thuau E. Raison d’Etat et pensee politique a l’Epoque de ichelieu. – P., 1966. – 153s.
20. Thuau E. Raison d’Etat et pensee politique a l’Epoque de ichelieu. – P., 1966. – 400s.
21. Філософський словник: за ред. В.І.Шинкарука., друге видання. – К., 1986.- 237с.

SUMMARY

Oleg Koliasa. POLITICAL INTEREST: ESSENCE AND HISTORICAL FORMS OF THE DEFINITION.

On the basis of the analysis of the history of philosophy materials, the attempt to research into the process of development of the contemporary content (understanding) of the concept “interest” has been made. In the closing part of the article the approach to the concept “political interest” is being developed.